

Ο ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΝΟΜΟΣ
ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Κανονιστική Απόφαση δυνάμει του άρθρου 41Ι

Δυνάμει Διατάγματος που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ημερομηνίας 27.2.2004 (ΚΔΠ 110/2004), το Υπουργικό Συμβούλιο έχει εξουσιοδοτήσει την Επιτροπή της Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών (στο εξής «Επιτροπή ΥΕΑΣΕ») με βάση την παράγραφο (στ) του άρθρου 41Ι του περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμου (στο εξής «ο Νόμος») να ρυθμίζει, με απόφασή της που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, τα θέματα που αναφέρονται στις παραγράφους (α) έως και (ε) του άρθρου 41Ι του εν λόγω Νόμου.

Η παρούσα Κανονιστική Απόφαση αφορά τις Εσωτερικές Διαδικασίες Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (στο εξής «ΕΔΑΚΕ») των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (στο εξής «ΣΠΙ»). Εκδίδεται βάσει του άρθρου 41Ι(β) του Νόμου και εφαρμόζεται σε συνδυασμό με την Κανονιστική Απόφαση της Επιτροπής ΥΕΑΣΕ για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων των ΣΠΙ (ΚΔΠ 2/2008). Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα Κανονιστική Απόφαση απαιτεί από όλα τα ΣΠΙ, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, να διαθέτουν αξιόπιστες, αποτελεσματικές, κατάλληλες στρατηγικές και διαδικασίες για την αξιολόγηση και τη διατήρηση, σε συνεχή βάση, των απαιτούμενων Ιδίων Κεφαλαίων. Το ύψος, η σύνθεση και η κατανομή τους θα πρέπει να συνάδουν με την φύση και το επίπεδο των κινδύνων που έχουν αναλάβει ή τους οποίους ενδέχεται να αναλάβουν τα ΣΠΙ λαμβανομένων υπόψη και των διευθετήσεων σύνδεσης με τον Κεντρικό Φορέα.

Η παρούσα Κανονιστική Απόφαση παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την επιτυχή εφαρμογή των ΕΔΑΚΕ. Ως εκ τούτου, τα ΣΠΙ έχουν την δυνατότητα να υιοθετήσουν την εν λόγω κατεύθυνση ή άλλη ισοδύναμη της και νοουμένου ότι ή ισοδύναμη προσέγγιση τυγχάνει της έγκρισής του Εφόρου. Σε κάθε περίπτωση, το ΣΠΙ πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι οι ΕΔΑΚΕ διασφαλίζουν την κεφαλαιακή του επάρκεια στα πλαίσια, προκειμένου για συνδεδεμένα ΣΠΙ, των διευθετήσεων σύνδεσης με τον Κ.Φ.

ΜΕΡΟΣ Ι : ΕΡΜΗΝΕΙΑ

1. Στην παρούσα Κανονιστική Απόφαση, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια:

«Ανώτατη Διεύθυνση» σημαίνει τον Γραμματέα ο οποίος πλαισιώνεται από άλλα διευθυντικά στελέχη του ΣΠΙ σύμφωνα με την εγκεκριμένη οργανωτική δομή του, και ανάλογα θα ερμηνεύεται ο όρος «Ανώτατοι Διευθυντές»,

«Επιτροπεία» έχει την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από το άρθρο 2 του Νόμου,

«Εφορος» σημαίνει τον Έφορο της Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών,

«Κεντρικός Φορέας» σημαίνει την Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα Ατδ,

«Νόμος» σημαίνει τον περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμο με τις εκάστοτε τροποποιήσεις του,

«συνδεδεμένο ΣΠΙ» είναι το Συνεργατικό Πιστωτικό Ίδρυμα που έχει συνδεθεί με τον Κεντρικό Φορέα, σύμφωνα με τη Συνεργατική Νομοθεσία.

«Συνεργατική Νομοθεσία» έχει την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από το άρθρο 2 του Νόμου,

«Συνεργατικό Πιστωτικό Ίδρυμα» έχει την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από το άρθρο 2 του Νόμου,

«χώρα εκτός της ΕΕ» είναι οποιοδήποτε κράτος που δεν είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.),

ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

2.1 Πεδίο εφαρμογής

Τηρουμένων των διατάξεων της παραγράφου 2.2, ΣΠΙ τα οποία εμπίπτουν σε οποιαδήποτε από τις περιπτώσεις που αναφέρονται πιο κάτω, οφείλουν να εφαρμόζουν την παρούσα Κανονιστική Απόφαση :

(α) ΣΠΙ που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας δυνάμει του Νόμου, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους στο εξωτερικό.

(β) Υποκαταστήματα ΣΠΙ

(i) τα οποία εγκαθίστανται στην Κύπρο από ΣΠΙ με έδρα χώρα μέλος της Ε.Ε., εάν τα εν λόγω υποκαταστήματα δεν περιλαμβάνονται στις ΕΔΑΚΕ των υπό αναφορά ΣΠΙ.

(ii) τα οποία εγκαθίστανται στην Κύπρο από ΣΠΙ που έχουν έδρα χώρα εκτός της Ε.Ε. εάν:

- ο Έφορος κρίνει ότι αυτά είναι σημαντικά ως προς τη σταθερότητα του εγχώριου πιστωτικού τομέα (systemically significant) ή/και
- η εποπτεία που ασκείται από την εποπτική αρχή που εποπτεύει τα Κεντρικά τους Γραφεία δεν είναι τουλάχιστον ισοδύναμη με τις αντίστοιχες απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι εν λόγω περιπτώσεις θα αναγνωρίζονται μέσω του συνεχούς διαλόγου μεταξύ του Εφόρου, των υποκαταστημάτων και της αρμόδιας εποπτικής αρχής που εποπτεύει τα Κεντρικά τους Γραφεία (Head Office).

(iii) τα οποία εγκαθίστανται σε χώρα εκτός Ε.Ε., από ΣΠΙ που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας με βάση το Νόμο, εάν ο Έφορος κρίνει ότι η εποπτεία που ασκείται από την εποπτική αρχή της ξένης χώρας δεν είναι τουλάχιστον ισοδύναμη με τις αντίστοιχες απαιτήσεις της Ε.Ε.

(γ) Ο Κεντρικός Φορέας και τα συνδεδεμένα ΣΠΙ εφαρμόζουν τη παρούσα Κανονιστική Απόφαση και τις βάσει αυτής απαιτούμενες ΕΔΑΚΕ σε συγκεντρωτική βάση, κατ' εφαρμογή των διαδικασιών που καθορίζονται στο Παράρτημα και των σχετικών εγκυκλίων που εκδίδονται από τον Έφορο.

Ο Έφορος μπορεί να ζητήσει κατά περίπτωση από συνδεδεμένο ΣΠΙ να εφαρμόσει τη παρούσα Κανονιστική Απόφαση σε ατομική βάση αφού λάβει υπόψη το εύρος, την πολυπλοκότητα των εργασιών και το ύψος των κινδύνων που αντιμετωπίζει το ΣΠΙ.

2.2 Αρχή της αναλογικότητας

2.2.1 Γενικά

2.2.1.1. Ο σχεδιασμός των ΕΔΑΚΕ, και η επιλογή της μεθοδολογίας και των διαφόρων εσωτερικών μηχανισμών που θα εφαρμοσθούν, πρέπει να γίνει από το ΣΠΙ αφού πρώτα ληφθεί υπόψη η αρχή της αναλογικότητας. Η αρχή της αναλογικότητας αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα των εργασιών μεταξύ των ΣΠΙ και κατ' επέκταση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν. Ως εκ τούτου, το ΣΠΙ εφαρμόζει απλές ή προηγμένες μεθόδους για σκοπούς παρακολούθησης ή / και επιμέτρησης των κινδύνων που αντιμετωπίζει ή που ενδέχεται να αντιμετωπίσει.

Το ΣΠΙ δύναται να 'οικοδομήσει' τις ΕΔΑΚΕ αφού λάβει υπόψη το προφίλ κινδύνων (risk profile) που διέπει τις εργασίες του. Το προφίλ κινδύνων βασίζεται πάνω σε παράγοντες όπως το μέγεθος, τη φύση και την πολυπλοκότητα των εργασιών του.

Το ΣΠΙ θα κληθεί από τον Έφορο να δικαιολογήσει την καταλληλότητα των επιλογών του αναφορικά με τη μεθοδολογία που εφαρμόζει.

2.2.1.2. Ο Έφορος, εντός των βάσει της συνεργατικής νομοθεσίας εξουσιών και αρμοδιοτήτων του, έχει διακριτική εξουσία και ευχέρεια να ενεργεί και απαιτεί ικανοποίηση των προνοιών της παρούσας Κανονιστικής Απόφασης από κάθε ΣΠΙ βάσει της αρχής της αναλογικότητας, ήτοι ανάλογα με το μέγεθός του, τους κινδύνους που αναλαμβάνει, την πολυπλοκότητα των εργασιών του, την αδειοδότησή του ως αναγνωρισμένο ΣΠΙ αφ' εαυτού ή κατόπιν σύνδεσής του με τον Κεντρικό Φορέα, και γενικά με βάση οποιαδήποτε άλλα κριτήρια, όρους και προϋποθέσεις που δυνατό να καθορίζονται με ειδική απόφαση της Επιτροπής ΥΕΑΣΕ.

Νοείται ότι η κατά τα ως άνω διακριτική εξουσία και ευχέρεια του Εφόρου περιλαμβάνει και τη δυνατότητα καθορισμού χρονοδιαγράμματος συμμόρφωσης, παραχώρησης εξαιρέσης με ή χωρίς όρους από την εφαρμογή οποιασδήποτε διάταξης εν όλω ή εν μέρει, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή επ' αόριστο, καθώς και τη διαφοροποίηση ορίων ή προθεσμιών.

Νοείται περαιτέρω ότι η προβλεπόμενη στο παρόν εδάφιο αρχή της αναλογικότητας εφαρμόζεται χωρίς να επηρεάζεται η υποχρέωση του ΣΠΙ να διασφαλίζει τα συμφέροντά του και την εύρυθμη λειτουργία και ασφαλή διαχείρισή του, λαμβανομένων υπόψη των δεδομένων και των εκάστοτε συνθηκών όπως και των υφιστάμενων ή εγκαθιδρυθυσόμενων συμπληρωματικών μηχανισμών, σε περιφερειακό ή κεντρικό επίπεδο, για τα συνδεδεμένα ΣΠΙ με τον Κεντρικό Φορέα.

2.2.2 Ενδεικτική Εφαρμογή της Αρχής της Αναλογικότητας ως προς την σημαντικότητα των κινδύνων

Χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα τις διάφορες κατηγορίες κινδύνων, παρατίθενται τρόποι βάσει των οποίων ενδεχομένως μπορεί να εφαρμοσθεί η αρχή της αναλογικότητας .

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι η κυριότερη κατηγορία κινδύνου που αντιμετωπίζουν τα ΣΠΙ. Το γεγονός αυτό καταδεικνύεται από το ύψος των χορηγήσεων, και των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων που παρουσιάζονται στους ισολογισμούς των ΣΠΙ.

Συνεπώς, σημαντικό μέρος των ΕΔΑΚΕ πρέπει να εστιάσει στην παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου και να θεσμοθετηθούν επαρκείς μηχανισμοί παρακολούθησης του πιστωτικού κινδύνου μέσω της στενής παρακολούθησης της ποιότητας του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων.

Σημειώνεται ότι, η Τυποποιημένη μέθοδος επιμέτρησης του πιστωτικού κινδύνου (όπως προβλέπεται στην Κανονιστική Απόφαση της Επιτροπής ΥΕΑΣΕ για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων προς τα ΣΠΙ) δεν καλύπτει πλήρως τον εν λόγω κίνδυνο καθώς δεν καλύπτει συναφείς με αυτόν κινδύνους (π.χ. υπολειπόμενο, συγκέντρωσης και αντισυμβαλλόμενου)

Ο κίνδυνος συγκέντρωσης είναι ιδιαίτερα σημαντικός και πρέπει να αποτελεί βασικό μέρος των ΕΔΑΚΕ. Τα ΣΠΙ πρέπει να αξιολογήσουν τα ανοίγματά τους σε ομάδες αντισυμβαλλομένων, σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας (π.χ. τουρισμός, κατασκευές κ.α.), σε νομίσματα και σε εξασφαλίσεις. Αν το ΣΠΙ δραστηριοποιείται και στο εξωτερικό ο κίνδυνος συγκέντρωσης χώρας πρέπει να αξιολογείται.

Κατά συνέπεια, αναμένεται ότι τα ΣΠΙ θα υπολογίζουν την επίδραση που θα έχουν ενδεχόμενες αρνητικές μεταβολές σε εξωγενείς ή ενδογενείς παραμέτρους μέσω της διενέργειας προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων.

Ο εναπομένον κίνδυνος (residual risk) είναι μια μορφή κινδύνου που αντιμετωπίζουν τα ΣΠΙ που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο λόγω των υφιστάμενων χρονοβόρων διαδικασιών που παρατηρούνται στην εκποίηση των υποθηκών. Κατά συνέπεια, ο υπολογισμός των επιπτώσεων από ενδεχόμενη πτώση στις τιμές των ακινήτων είναι ουσιαστικής σημασίας.

Ο κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου, αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό κίνδυνο καθώς ελάχιστες εταιρείες στη Κύπρο έχουν αξιολογηθεί από Εξωτερικούς Οργανισμούς Πιστοληπτικής Αξιολόγησης. Συνεπώς, η Τυποποιημένη μέθοδος, δεν αντικατοπτρίζει τις διαφορές στην ικανότητα αποπληρωμής μεταξύ των πελατών των ΣΠΙ. Συναφώς, τα ΣΠΙ πρέπει να παρακολουθούν τον εν λόγω κίνδυνο μέσω της ταξινόμησης των αντισυμβαλλομένων σε διάφορες διαβαθμίσεις κινδύνου και να καθορίζουν μέγιστο όριο έκθεσης στην κάθε εσωτερική διαβάθμιση.

Ο διευθυντικός κίνδυνος (management risk) αναφέρεται στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα ΣΠΙ για την εφαρμογή των προνοιών της Κανονιστικής Απόφασης με τίτλο "Πλαίσιο Αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργανωτικής δομής, εσωτερικής διακυβέρνησης και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των ΣΠΙ". Αναμένεται όπως ο εν λόγω κίνδυνος συμπεριληφθεί στις ΕΔΑΚΕ, εκτός αν το ΣΠΙ εξηγήσει επαρκώς τα συγκεκριμένα μέτρα που έλαβε για τη μείωσή του στο επιθυμητό επίπεδο.

Ο κίνδυνος ρευστότητας αποτελεί ένα σημαντικό κίνδυνο κυρίως όταν οι καταθέσεις δεν είναι ευρέως διεσπαρμένες. Τα ΣΠΙ πρέπει να αξιολογούν τις πιθανές επιπτώσεις στη ρευστότητά τους από την απόσυρση καταθέσεων από κύριους καταθέτες τους. Επιπρόσθετα, πρέπει να αξιολογούν τις δυνατότητες πρόσβασής τους σε πηγές κεφαλαίων για να καλύψουν έκτακτες ανάγκες ρευστότητας. Η διενέργεια προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον κίνδυνο ρευστότητας.

Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι πολύ σημαντικός ιδιαίτερα για τα ΣΠΙ που διεξάγουν πολύπλευρες εργασίες ή ΣΠΙ που λειτουργούν με μειωμένο ανθρώπινο δυναμικό ή παρουσιάζουν έλλειψη της αναγκαίας εμπειρογνωμοσύνης. Κατά συνέπεια ο εν λόγω κίνδυνος πρέπει να παρακολουθείται με ιδιαίτερη προσοχή.

Το ύψος του επιτοκιακού κινδύνου ενδέχεται να είναι μεγάλο για τα ΣΠΙ. Για σκοπούς επιμέτρησης της επίδρασης, λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σχετικές εγκύκλιοι του Εφόρου όσο και η πιθανή μεταβολή 200 μονάδων βάσης.

Η σημασία του στρατηγικού κινδύνου τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά λόγω της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και της ελεύθερης πλέον διακίνησης κεφαλαίων και υπηρεσιών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός ιδιαίτερα ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Κατά συνέπεια, η Επιτροπεία και η Ανώτατη Διεύθυνση των ΣΠΙ, πρέπει να αξιολογούν συνεχώς τις κεφαλαιακές τους ανάγκες για την εκπλήρωση των επιχειρηματικών τους σχεδίων εντός του νέου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Ο κίνδυνος αγοράς στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών (trading book) των ΣΠΙ, δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικός επί του παρόντος.

Με βάση την αξιολόγηση όλων των κινδύνων που αντιμετωπίζει, αναμένεται ότι το ΣΠΙ θα διαμορφώσει το προφίλ κινδύνων του, στο οποίο θα βασιστεί κατά κύριο λόγο ο σχεδιασμός του συστήματος παρακολούθησης των κινδύνων ώστε το εν λόγω σύστημα να είναι επαρκές για τους σκοπούς των ΕΔΑΚΕ. Τέλος, η εν λόγω αξιολόγηση θα καθορίσει τις κατηγορίες κινδύνων πάνω στους οποίους το ΣΠΙ θα πρέπει να επικεντρωθεί.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ : ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΩΝ ΕΔΑΚΕ

Οι βασικές πτυχές που περιγράφονται στο μέρος αυτό δυνατό να μην αποτελούν την πλήρη μορφή εφαρμογής των ΕΔΑΚΕ δεδομένου του βαθμού της αναλογικότητας. Σημειώνεται ότι οι αρχές αυτές θα αποτελέσουν αντικείμενο εποπτείας από τον Έφορο.

ΕΔΑΚΕ 1. Οι διαδικασίες αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας του ΣΠΙ πρέπει να είναι ανάλογες με το προφίλ των κινδύνων (risk profile). στους οποίους είναι εκτεθειμένο (στο εξής «προφίλ κινδύνων»)

Το ΣΠΙ πρέπει να καταρτίσει το προφίλ ανάλυσης των κινδύνων που αντιμετωπίζει. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει το ΣΠΙ να αναγνωρίσει, κατηγοριοποιήσει και ποσοποιήσει όλους τους κινδύνους. Στη συνέχεια θα πρέπει να αναλύσει τις επιπτώσεις των ενδεχόμενων ζημιών για να καταλήξει στο ύψος της κεφαλαιακής απαίτησης.

Για σκοπούς αναγνώρισης των κινδύνων δύναται να χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθες μεθοδολογίες:

- δημιουργία ειδικού τμήματος ή/και ομάδας μέσα στο ΣΠΙ ή/και ανάθεση καθηκόντων σε συγκεκριμένο στέλεχος του ΣΠΙ που θα παρακολουθεί τις σημαντικές αλλαγές στο χώρο δραστηριοποίησής του και τις επιπτώσεις των αλλαγών αυτών στο ΣΠΙ
- δημιουργία χαρτών κινδύνου οι οποίοι δείχνουν τις επιπτώσεις (impact) των γεγονότων αυτών στο ΣΠΙ και τις πιθανότητες πραγματοποίησής τους (likelihood of occurrence)